

проф. др Драгош Цветковић
Српска академија наука и уметности у Београду
Одељење за математику, физику и гео-науке

др Љубомир Цветковић, проф. у пензији

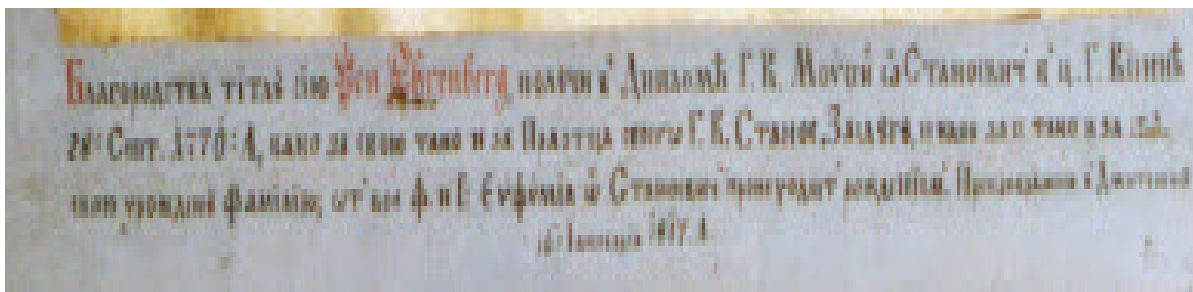
О копији племићког грба Мојсија Станојевића која се чува у митровачкој породици Крстоношић

Аутори су недавно објавили чланак [1] у којем се износи да се један интересантан историјски документ сачувао у породици Крстоношић, мада данас, са озбиљном историјском дистанцом, није јасно у каквој је он вези са породицом. Реч је о копији племићког грба Мојсија Станојевића, натпоручника петроварадинског граничарског пука, који је он са додатком von Ehrenberg добио 1776. док је копија сачињена 1817. Позивајући се на чињенице изложене у [1], објашњавамо зашто се овај документ чува у породици.

О породици Крстоношић видети, на пример, [2].



Репродукција грба



Текст на доњој ивици грба

На доњој ивици копије грба се налази следећи текст (преведен на савремени језик):

Ову племићку титулу Фон Еренберг добио је у дипломи Г. К. Мојсије Станојевић у ц(арствујушчем) граду Вијени 28. септембра 1776. г(одине), како за своју тако и за заслугу свога претка Г. К. Станоја и како за себе тако и за сву своју сродну фамилију, од које ф(амилије) рођењем потиче и Г. Јефимија Станојевић. Пресликано у (Д)митровици 16. јануара 1817. г(одине)).

Напоменимо да се име Јефимија пре два века писало у облику Евфумѿа .

Кључ објашњења настанка копије грба је чињеница да се супруга Александра Крстоношића (старијег) звала Јефимија.



Надгробни споменик Александру Крстоношићу

Заиста, на надгробном споменику Александру на Православном гробљу у Сремској Митровици налази се текст (опет у адаптацији на савремени језик):

Овде вечно почивају, кости Божјих слугу, Александра и његове супруге Јефимије Крстоношић, ... лета Господњег , 1829.

На основу изложеног следи да је супруга Александра била из породице Станојевић, можда сестра Мојсија Станојевића.

Објашњење је очигледно.

Грб који се чува, а посебно текст испод њега, није оригиналан већ је поручен. У време када није било фотографије нити других апарата за копирање, накнада за израду копије сигурно није била занемарљива.

Године 1817. породица је пожелела (можда Александар а можда и његова супруга Јефимија) да се написмено потврди да и Јефимији припада титула коју је добио Мојсије па је наручена копија грба. Текст испод грба на копији је састављен од наручиоца. Сама грбовница је вероватно верна копија оригинала а цела копија је сачињена по свој прилици са дозволом Мојсија. Могућност да Јефимија није била из породице Станојевић (тј. да се неоправдано „кити туђим перјем“) треба искључити јер се ради о угледним личностима (Александар и Мојсије).

Александар Крстоношић је познат по трговини оружјем са устаницима у Првом српском устанку. То је констатовано на већем броју места у објављеној литератури, како научној тако и популарној, између осталог у [1]. Чињеница да је супруга Александра била сестра, или блиска рођака, утицајног официра у аустријској војсци баца на то снабдевање устаника оружјем ново светло. Мада је промет оружјем у то време био прилично либералан у Хабсбуршкој монархији, сигурно је да је Александар имао велику подршку свог шурака Мојсија, како са његовим саветима тако и са утицајем.

Изгледа да је прича о овом грбу пала у заборав у породици већ у другој половини деветнаестог века. Заиста, Спасоје и Сава Крстоношић који су водили породичну фирму су рођени педесетих година деветнаестог века после смрти свога деде Стевана. Школовали су се ван Митровице и преокупирани својим образовањем и пословима радње нису много марили за поступке свог прадеде Александра. На тај начин се десило да ни аутори овог текста нису од своје мајке Јелке ни од баке Јелене, супруге Саве Крстоношића, добили праву информацију о грбу већ само нека нагађања.

Литература.

[1] Д.Цветковић, Љ. Цветковић, Митровачка породица Крстоношић, Споменица историјског архива Срем, 20(2021), 172-181.

[2] Д.Цветковић, Љ. Цветковић, С. Цветковић, М. Вукајловић, Од лицидера до академика, Сремска Митровица, 2020.